

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Raport okresowy nr 6

dotyczący ewaluacji projektu

*Zielone światło dla szkolnictwa
zawodowego. Program doskonalenia
praktycznego dla nauczycieli kształcenia
zawodowego kształcących w zawodach
związanych z zieloną gospodarką*

Łódź 2013

Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.
Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach
związanych z zieloną gospodarką

Raport powstał w ramach projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*. Projekt realizowany był w ramach *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III – Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.4 – Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, Poddziałanie 3.4.3 – Upowszechnienie uczenia się przez całe życie*.

Raport został opracowany przez:

Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. – Sp. k.

ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 17

90–248 Łódź

tel. (42) 633 17 19

fax. (42) 209 36 85

Raport opracowała:

Kamila Brzezińska

specjalistka ds. badań i rekomendacji

Spis treści

I.	Wstęp.....	4
II.	Zadania realizowane w ramach szóstego kwartału wdrażania projektu.....	6
III.	Założenia metodologiczne końcowego badania ewaluacyjnego.....	17
IV.	Wyniki i wnioski z końcowego badania ewaluacyjnego	19
V.	Podsumowanie kompleksowego procesu ewaluacji projektu	26
VI.	Zakończenie	30
VII.	Spis wykresów.....	31
VIII.	Załącznik.....	33

I. Wstęp

Dokument „Raport okresowy nr 6 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*” jest ostatnim opracowaniem sprawozdającym wyniki z częściowej oceny działań podjętych w ramach przedsięwzięcia wymienionego w tytule w szóstym (niepełnym) kwartale jego realizacji, a jednocześnie podsumowującym cały proces ewaluacji.

Merytoryczne treści raportu okresowego nr 6 skupione są na czynnościach podjętych przez Lidera i Partnerów projektu w okresie od 1 września do 31 października 2013 roku (w tym, podsumowania zgromadzonych informacji od użytkowników portalu internetowego), prezentacji końcowego badania ewaluacyjnego przeprowadzonego wśród uczestników konferencji podsumowującej realizację projektu oraz – zwłaszcza – przedstawieniu zbiorczych wniosków z analiz wykonanych w trakcie wdrażania przedsięwzięcia.

Struktura opracowania jest następująca:

- ❖ *Wstęp;*
- ❖ *Zadania zrealizowane w ramach szóstego kwartału wdrażania projektu;*
- ❖ *Założenia metodologiczne końcowego badania ewaluacyjnego;*
- ❖ *Wyniki i wnioski z końcowego badania ewaluacyjnego;*
- ❖ *Podsumowanie kompleksowego procesu ewaluacji;*
- ❖ *Zakończenie;*
- ❖ *Załącznik.*

W drugiej części raportu zaprezentowano działania i czynności podjęte przez *Instytut Technologiczno-Przyrodniczy (Lidera)* oraz *Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (Partnera)* i *Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. – Sp. k. (Partnera)*, dla których kluczowym punktem odniesienia jest harmonogram przedsięwzięcia. Dwa kolejne fragmenty raportu dotyczą przeprowadzonego końcowego badania ewaluacyjnego, skupionego na ocenie osiągniętych rezultatów przedsięwzięcia. Z kolei w piątym fragmencie dokumentu podsumowano – w kontekście założonych celów i wskaźników – wszystkie wypracowane efekty projektu.

II. Zadania realizowane w ramach szóstego kwartału wdrażania projektu

W szóstym kwartale wdrażania projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* – to jest w okresie od 1 września do 31 października 2013 roku – przeprowadzono następujące działania i czynności:

- ❖ Zadanie 1 – „Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego” – program doskonalenia praktycznego

Prace wdrożeniowe przyporządkowane do tego zadania zostały pomyślnie zakończone w trzecim kwartale realizacji projektu – zob. „Raport okresowy nr 3 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*”.

- ❖ Zadanie 2 – Działania rekrutacyjne

Prace wdrożeniowe przyporządkowane do tego zadania zostały pomyślnie zakończone w trzecim kwartale realizacji projektu. Do udziału w praktykach zakwalifikowano dwustu siedemdziesięciu nauczycieli kształcenia zawodowego (oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu) – zob. „Raport okresowy nr 3 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*”.

- ❖ Zadanie 3 – „Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego” – praktyki w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego

Prace wdrożeniowe przyporządkowane do tego zadania zostały pomyślnie zakończone w czwartym kwartale realizacji projektu. Osiemdziesięciu siedmiu nauczycieli (oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu) zrealizowało praktyki w ramach Modułu I „Odnawialne źródła energii kluczem do rozwoju zielonej gospodarki”, osiemdziesięciu

siedmiu nauczycieli (oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu) zrealizowało praktyki w ramach Modułu II „Nowoczesne technologie i techniki wspierające gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów i przyjazną środowisku”, a osiemdziesięciu ośmiu nauczycieli (oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu) zrealizowało praktyki w ramach Modułu III „Rola badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki”. Ostatecznie udział w praktykach w przedsiębiorstwach pomyślnie zakończyło dwieście sześćdziesięciu dwóch nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu (w tym, sto czterdzieści trzy kobiety oraz stu dziewiętnastu mężczyzn) – zob. „Raport okresowy nr 4 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*”.

- ❖ Zadanie 4 – „Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego” – ocena programów doskonalenia praktycznego
  - opracowano końcową wersję Programu doskonalenia praktycznego Moduł I – „Odnawialne źródła energii kluczem do rozwoju zielonej gospodarki” oraz wniosków i rekomendacji;
  - opracowano końcową wersję Programu doskonalenia praktycznego Moduł II – „Nowoczesne technologie i techniki wspierające gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów i przyjazną środowisku” oraz wniosków i rekomendacji;
  - opracowano końcową wersję Programu doskonalenia praktycznego Moduł III – „Rola badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki” oraz wniosków i rekomendacji.

Ostateczne modelowe wersje Programów doskonalenia praktycznego nauczycieli umożliwiają wykorzystanie przygotowanych rozwiązań w praktyce, zarówno przez podmioty zaangażowane w realizację projektu, jak i przede wszystkim przez jednostki, które nie brały udziału we wdrażaniu przedsięwzięcia.

Jednocześnie, obok realizacji działań o charakterze merytorycznym, kontynuowano i zakończono czynności związane z organizacyjno-technicznym przebiegiem projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*. W związku z tym:

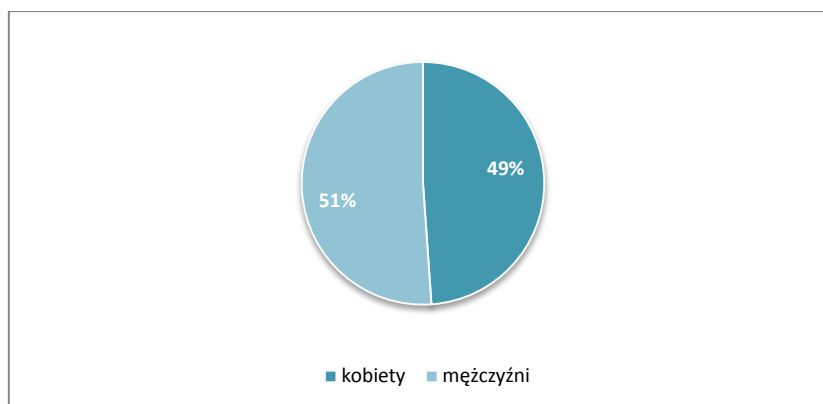
- ❖ przy *Instytucie Technologiczno-Przyrodniczym* prowadzono biuro projektu;
- ❖ prowadzono wyodrębnione rachunki bankowe dla Lidera i Partnerów;
- ❖ prowadzono portal internetowy projektu.

Od momentu zainicjowania działań w ramach ewaluacji projektu, do użytkowników strony internetowej skierowano pytania w postaci odrębnego kwestionariusza – *bieżącej ankiety ewaluacyjnej dla osób korzystających z portalu internetowego* – na temat oceny założeń przedsięwzięcia.

Ostatecznie uzyskano 90 oryginalnych rekordów. W grupie respondentów znalazły się czterdzieści cztery kobiety oraz czterdziestu sześciu mężczyzn. Wykres nr 1 przedstawia strukturę respondentów w podziale na płeć.

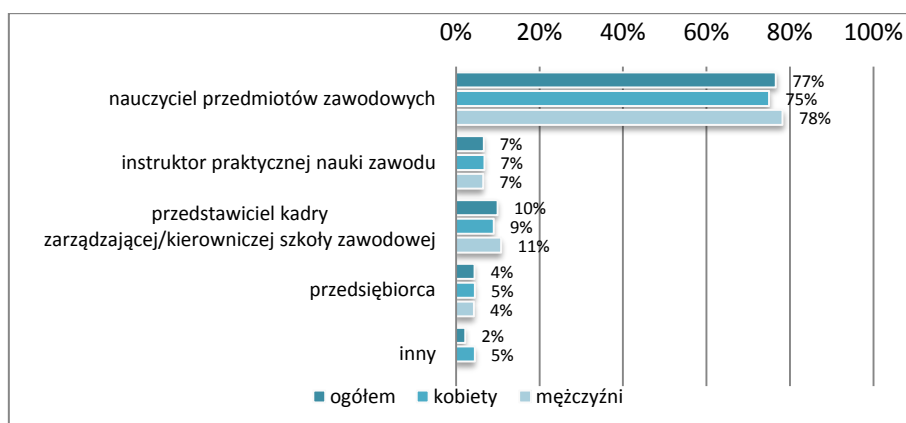
Wykres nr 1 Struktura respondentów według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

W grupie odpowiadających na pytania *bieżącej ankiety ewaluacyjnej dla osób korzystających z portalu internetowego* znaleźli się przede wszystkim nauczyciele przedmiotów zawodowych. Wykres nr 2 przedstawia (z uwzględnieniem płci odpowiadających) strukturę respondentów według statusu. Dwie osoby, które zostały zaliczone do kategorii „inne” stwierdziły, iż wykonują obowiązki pracownika biurowego.

Wykres nr 2 Struktura respondentów według statusu zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

Oceny osób korzystających z portalu internetowego na temat poziomu wiedzy ogólnej i kompetencji nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką były raczej pozytywne. Jakkolwiek, największy odsetek respondentów nie wskazał jednoznacznej odpowiedzi, to jednak pozytywne opinie zdecydowanie

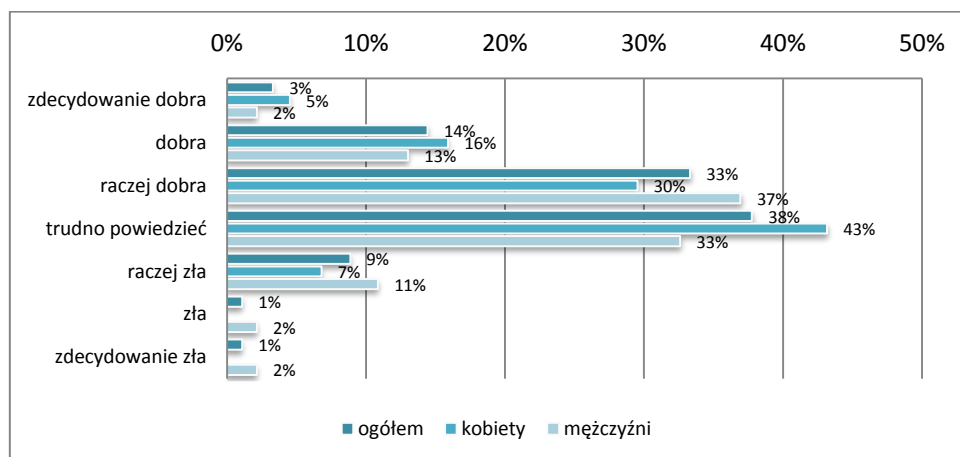
Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.

Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką

przeważały nad negatywnymi. Wykres nr 3 przedstawia oceny uczestników badań na temat poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką.

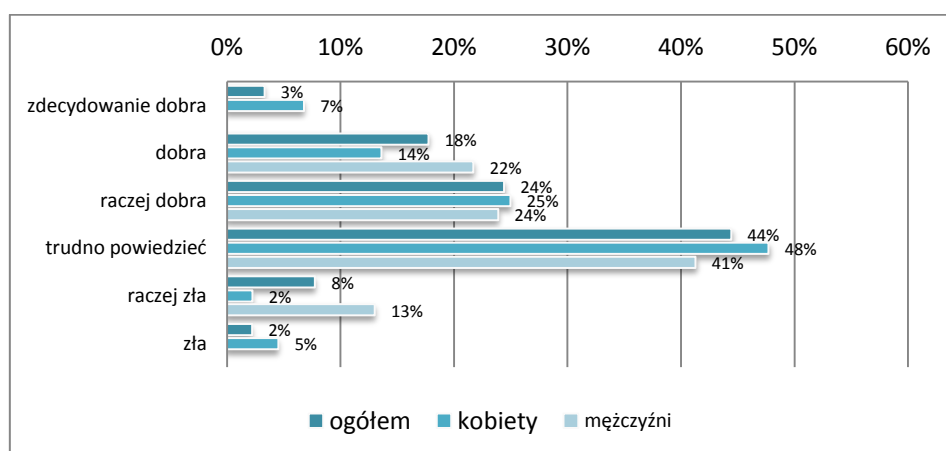
Wykres nr 3 Ocena poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

Analogiczne oceny odnoszą się do dotychczasowych zasad doskonalenia praktycznego nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką. Wykres nr 4 ilustruje oceny uczestników badań na temat dotychczasowych zasad doskonalenia praktycznego nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką.

Wykres nr 4 Ocena dotychczasowych zasad doskonalenia praktycznego nauczycieli

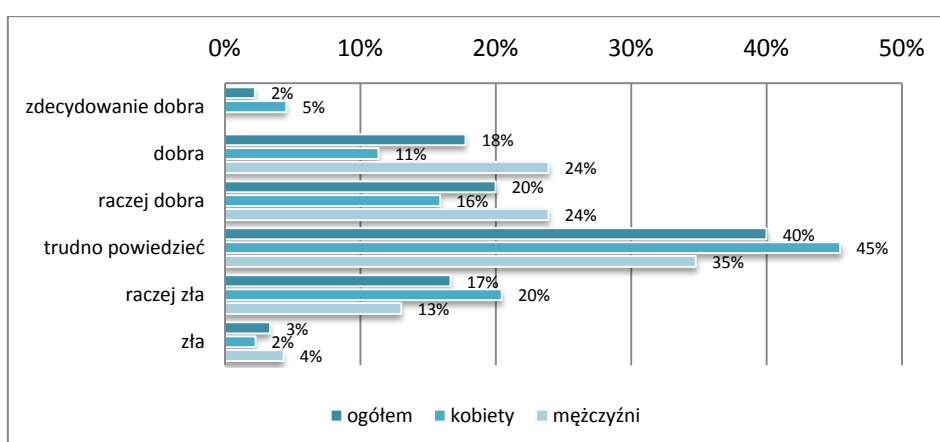

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

Opinie na temat poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych stosowanych w zielonej gospodarce były również raczej pozytywne. Wykres nr 5 przedstawia oceny na temat poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych stosowanych w zielonej gospodarce.

Wykres nr 5 Ocena poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych

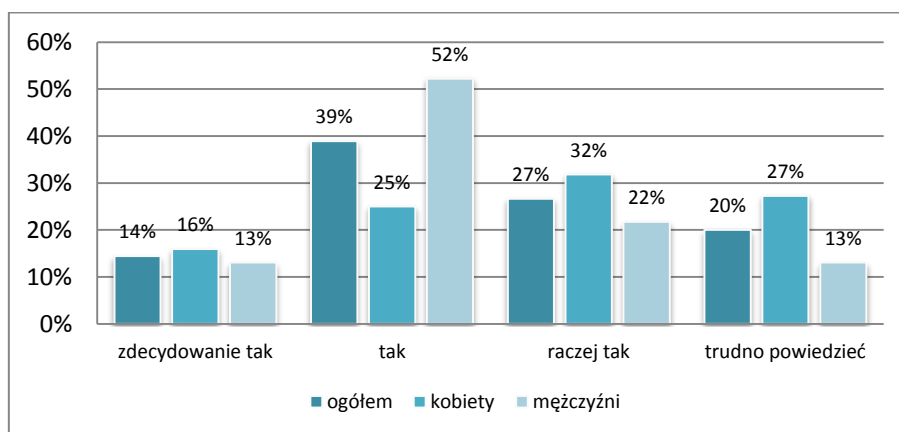

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

Osoby korzystające z portalu internetowego, które zdecydowały się odpowiedzieć na pytania *bieżącej ankiety ewaluacyjnej*, wypowiadały się niemal wyłącznie pozytywnie na temat założonych w projekcie działań i czynności, stwierdzając, iż przyczynią się one do:

- ❖ wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii – Wykres nr 6 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

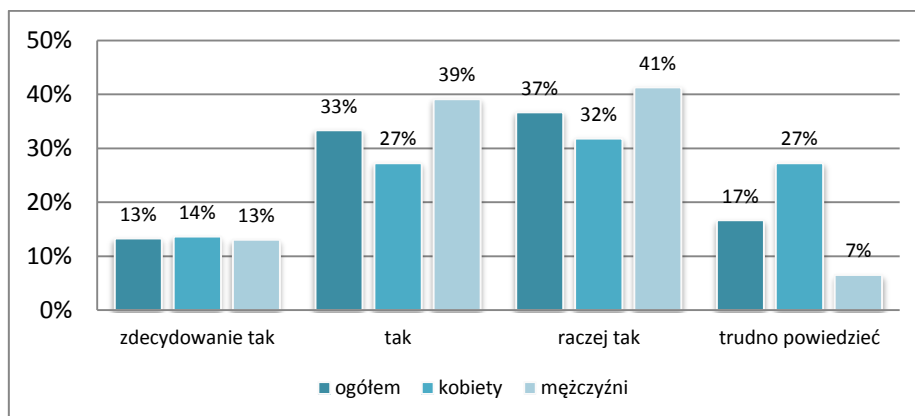
Wykres nr 6 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę korzystającą z zasobów – Wykres nr 7 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Wykres nr 7 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę

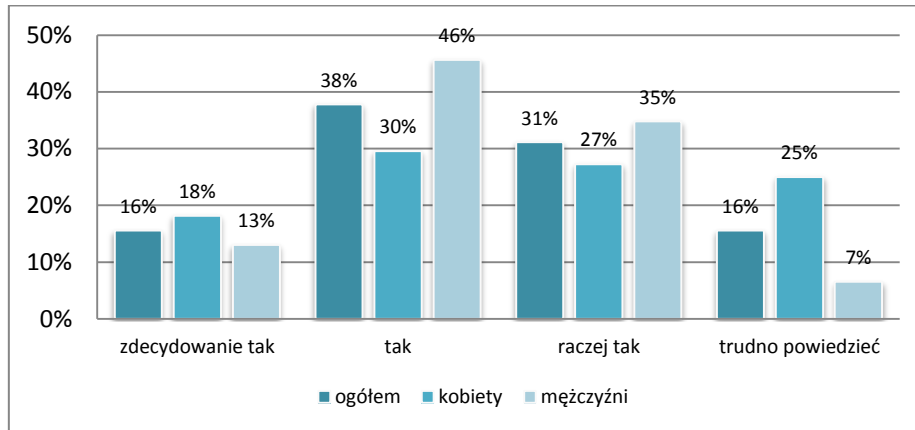
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki – Wykres nr 8 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.

Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką

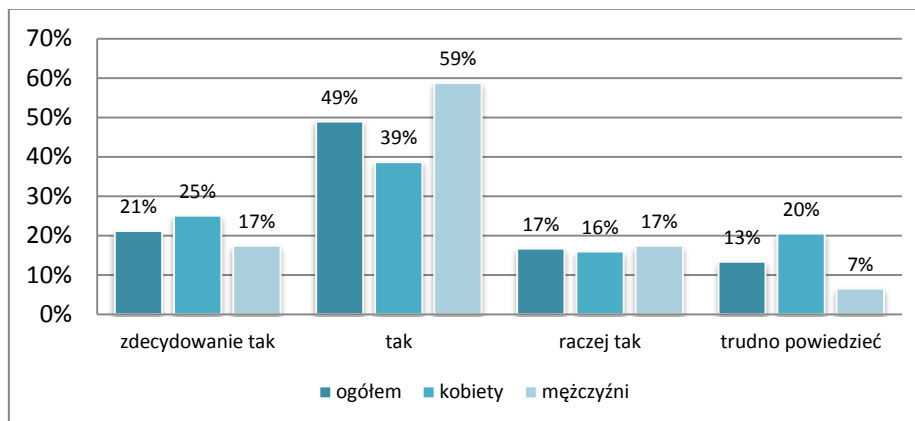
Wykres nr 8 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii – Wykres nr 9 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

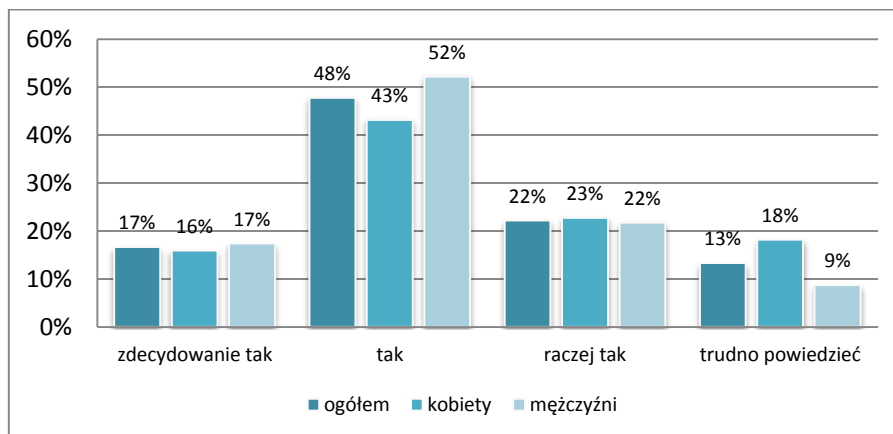
Wykres nr 9 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę korzystająca z zasobów – Wykres nr 10 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

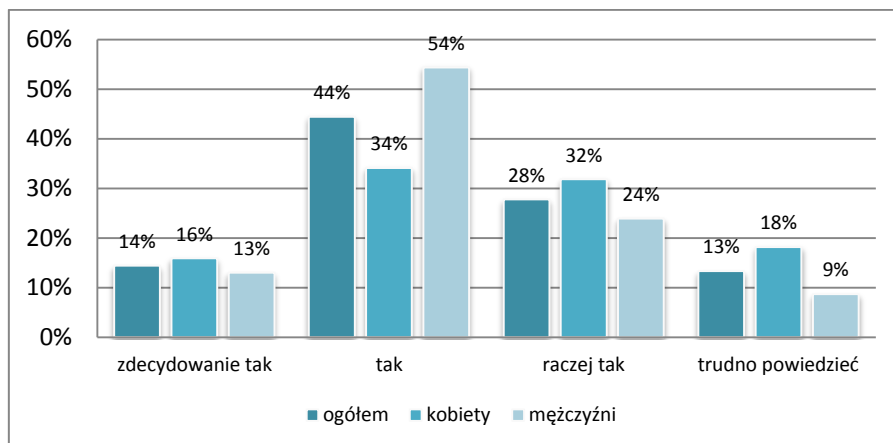
Wykres nr 10 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki – Wykres nr 11 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Wykres nr 11 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji

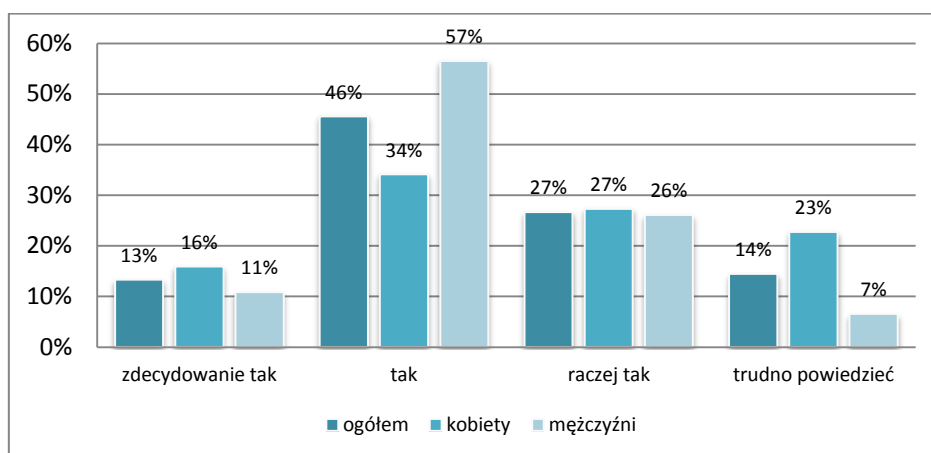

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

- ❖ wypracowania wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką – Wykres nr 12 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat.

Wykres nr 12 Ocena szans na wypracowanie wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników bieżącego badania ewaluacyjnego

Osoby korzystające z portalu internetowego projektu, jakkolwiek miały raczej dobre zdanie na temat bieżącej sytuacji nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką, to jednocześnie uważały, iż działania i czynności zaplanowane w ramach przedsięwzięcia przyczynią się do opracowania adekwatnych programów doskonalenia praktycznego, a tym samym podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji tychże dydaktyków.

Zgodnie z założeniami projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*, zawartymi we wniosku o dofinansowanie, portal internetowy przedsięwzięcia, zapewniał:

- ❖ promocję projektu – za sprawą zamieszczenia najważniejszych informacji dotyczących, między innymi, celów przedsięwzięcia, wdrażanych działań oraz danych kontaktowych Lidera i Partnerów;
- ❖ upowszechnianie projektu – na co składał się przede wszystkim jego ogólnodostępny charakter (możliwość zapoznania się z kluczowymi i bieżącymi informacjami przez osoby i podmioty bezpośrednio niezwiązane z realizacją przedsięwzięcia).

Najistotniejszym działaniem szóstego kwartału, przypisanym do *Zarządzania projektem*, była organizacja konferencji podsumowującej, która odbyła się 25 października 2013 roku w siedzibie Lidera projektu – Pawilonie Naukowym *Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego*. W konferencji uczestniczyło sto siedemdziesiąt trzy osoby¹. W trakcie spotkania uczestnicy mieli możliwość zapoznania się w przebiegu i wyniku przedsięwzięcia, a także współczesnymi analizami dotyczącymi nowoczesnej gospodarki, wykorzystującej rozwiązania przyjazne środowisku. Z kolei osoby zaangażowane w realizację projektu otrzymały certyfikaty potwierdzające udział we wdrażanych działaniach i czynnościach.

Podsumowując, wdrażanie projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* w okresie od 1 września do 31 października 2013 roku przebiegało bez problemów.

---

¹ Na konferencję podsumowującą zostało zaproszonych – zgodnie z założeniami wynikającymi z wniosku o dofinansowanie – trzysta osób/podmiotów. Do nieobecnych wysłano adekwatną informację, umożliwiającą pobranie wypracowanych wniosków.

III. Założenia metodologiczne końcowego badania ewaluacyjnego

Zgodnie z przedstawionymi założeniami kompleksowego procesu ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* (zob. „Raport okresowy nr 1 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*”) ostatnim etapem badań empirycznych była ocena Programu praktyk w przedsiębiorstwach oraz wypracowanych efektów projektu dokonana przez uczestników konferencji podsumowującej.

Na potrzeby badania postawiono następujące pytania:

- 1) kim są uczestnicy konferencji podsumowującej?
- 2) jak uczestnicy konferencji podsumowującej oceniają poszczególne Programy praktyk w przedsiębiorstwach?
- 3) jak uczestnicy konferencji podsumowującej oceniają efekty projektu?
- 4) jak uczestnicy konferencji podsumowującej oceniają organizacyjną i merytoryczną stronę konferencji?

Pytania skierowane do uczestników konferencji podsumowującej przyjęły postać ankiety. Opracowano kwestionariusz składający się z dziewięciu pytań², w tym:

- ❖ jednego pytania dotyczącego oceny Programu praktyk w przedsiębiorstwach (składającego się z trzech opinii);
- ❖ dwóch pytań dotyczących oceny wymiernych efektów projektu (w tym jednego pytania składającego się z czterech opinii);

---

² Wzór końcowej ankiety ewaluacyjnej dla uczestników konferencji zamieszczony jest w Załączniku do niniejszego raportu okresowego.

- ❖ trzech pytań dotyczących oceny konferencji podsumowującej;
- ❖ trzech pytań metryczkowych.

Niemal wszystkie skonstruowane pytania miały charakter zamknięty i wymagały od respondentów dokonania wyboru odpowiedzi spośród możliwości zawartych w stworzonych kafeteriach. Dwa pytania, dotyczące ewentualnych dodatkowych uwag na temat projektu oraz przebiegu konferencji podsumowującej, były otwarte, to znaczy, że respondenci mieli możliwość swobodnego wpisywania własnych opinii oraz sugestii.

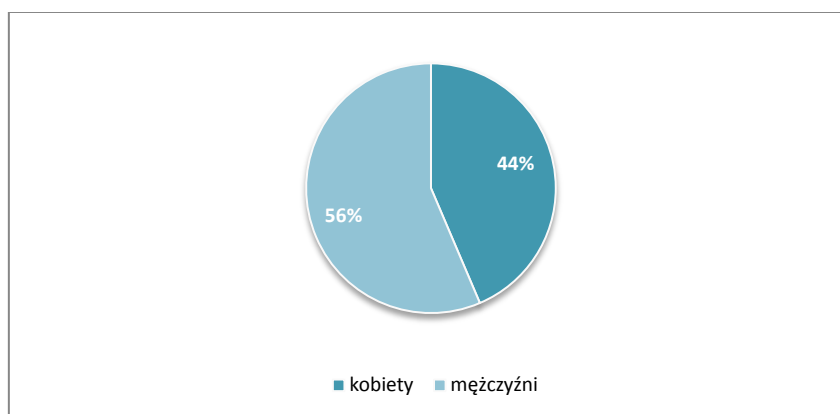

IV. Wyniki i wnioski z końcowego badania ewaluacyjnego

W szóstym kwartale wdrażania projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* – to jest w okresie od 1 września do 31 października 2013 roku – zrealizowano końcowe badanie ewaluacyjne wśród uczestników konferencji podsumowującej.

Na pytania *końcowej ankiety ewaluacyjnej dla uczestników konferencji* odpowiedziało siedemdziesiąt dziewięć osób spośród stu siedemdziesięciu trzech uczestników spotkania. W grupie respondentów były trzydzieści cztery kobiety i czterdziestu czterech mężczyzn (jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na temat płci). Wykres nr 13 przedstawia strukturę respondentów w podziale na płeć.

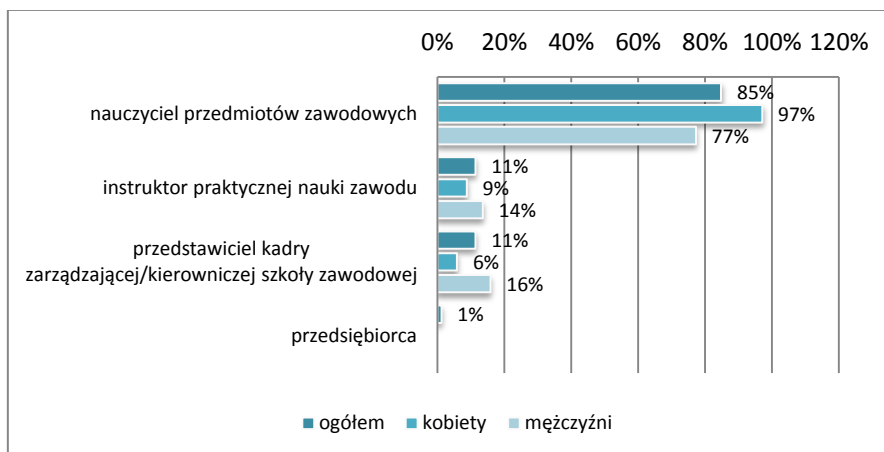
Wykres nr 13 Struktura respondentów według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

W badanej grupie zdecydowanie przeważali nauczyciele kształcenia zawodowego. Część odpowiadających deklarowała, iż jednocześnie pełni obowiązki nauczyciela przedmiotów zawodowych oraz instruktora praktycznej nauki zawodu bądź kadry zarządzającej/kierowniczej szkoły zawodowej. Wykres nr 14 przedstawia (z uwzględnieniem płci odpowiadających) strukturę respondentów według statusu.

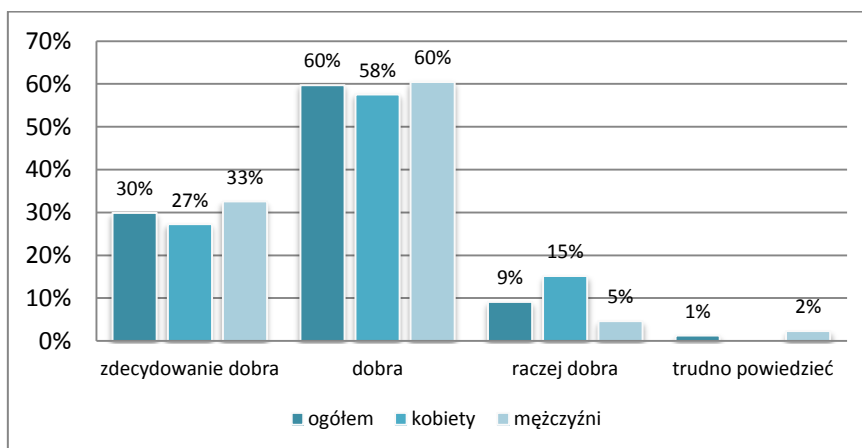
Wykres nr 14 Status zawodowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

Osoby uczestniczące w konferencji podsumowującej, które odpowiedziały na pytania *końcowej ankiety ewaluacyjnej* miały niemal wyłącznie jednoznacznie pozytywne opinie na temat wypracowanych poszczególnych Programów doskonalenia praktycznego nauczycieli – Wykresy nr 15-17 prezentują odpowiedzi osób biorących udział w badaniu w tym zakresie.

Wykres nr 15 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii

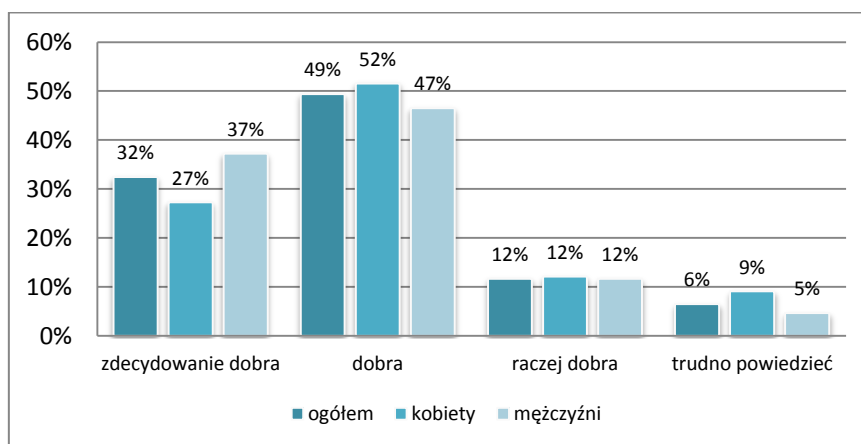

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.
Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką

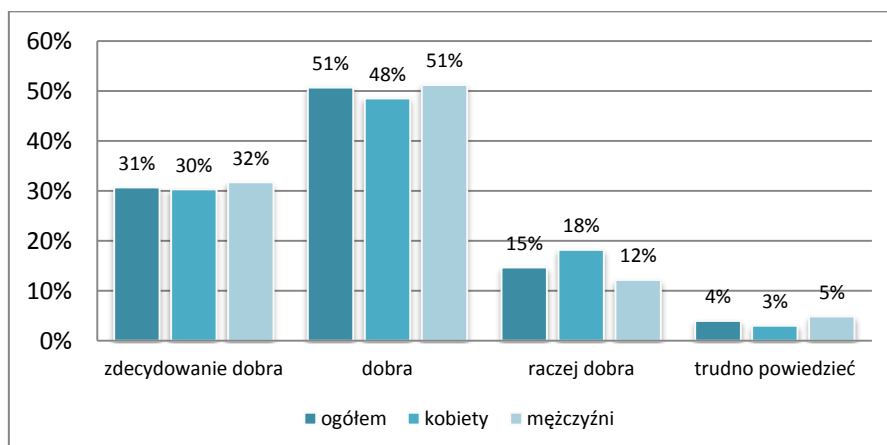

Wykres nr 16 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

Wykres nr 17 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

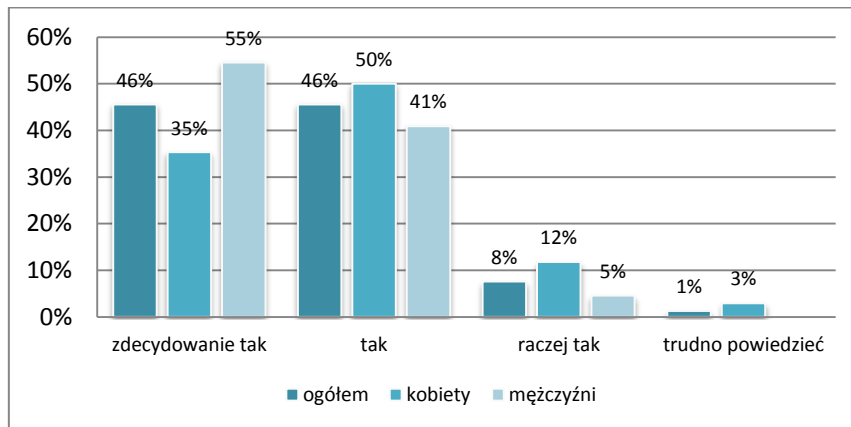
Jednocześnie uczestnicy konferencji podsumowującej, odpowiadający na pytania *końcowej ankiety ewaluacyjnej* wypowiedzieli się niemal wyłącznie pozytywnie na temat działań i czynności przeprowadzonych w projekcie, stwierdzając, iż przyczyniły się one do:

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii – Wykres nr 18 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.

Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką

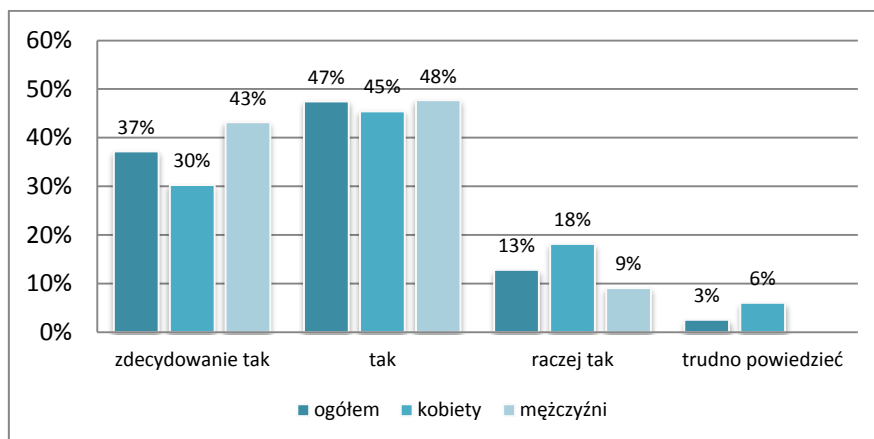
Wykres nr 18 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę korzystająca z zasobów – Wykres nr 19 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Wykres nr 19 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę

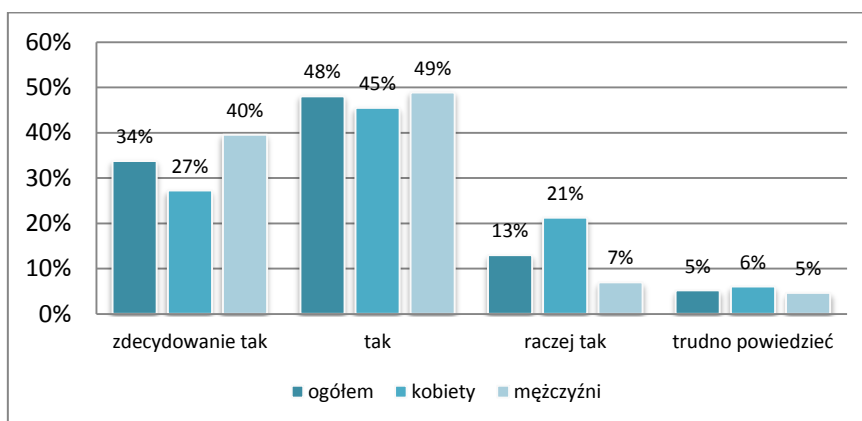
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

- ❖ podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki – Wykres nr 20 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat;

Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego.

Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką

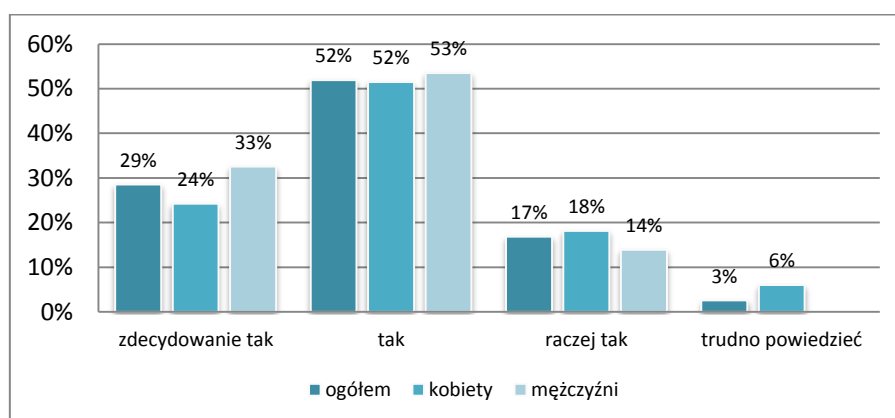
Wykres nr 20 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

- ❖ wypracowania wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką – Wykres nr 21 prezentuje odpowiedzi osób biorących udział w badaniu na ten temat.

Wykres nr 21 Ocena wypracowania wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

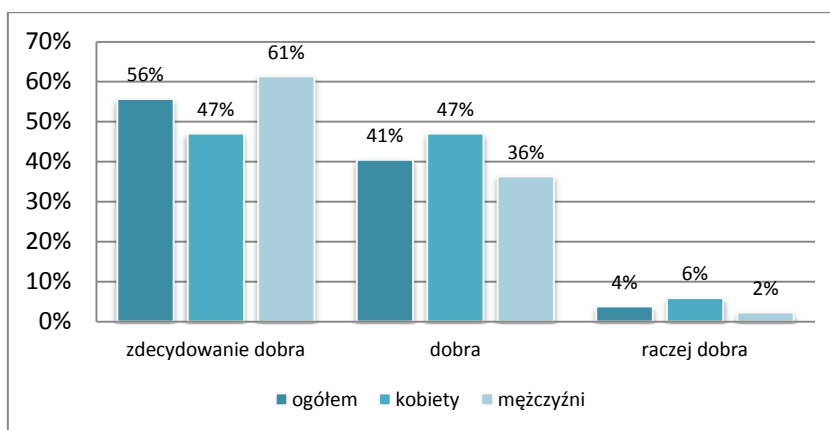
Dziewięć respondentów miało dodatkowe uwagi na temat przebiegu projektu, stwierdzając w większości, iż przedsięwzięcie było właściwie zaplanowane, profesjonalnie

przeprowadzone, a tym samym dało szansę na podniesienie umiejętności niezbędnych w codziennej pracy zawodowej. Jednocześnie, odpowiadający uważali, że czas przeznaczony na praktyki zawodowej był zbyt krótki, a ich realizacja była utrudniona ze względu na kolidowanie z obowiązkami związanymi z realizacją zajęć dydaktycznych.

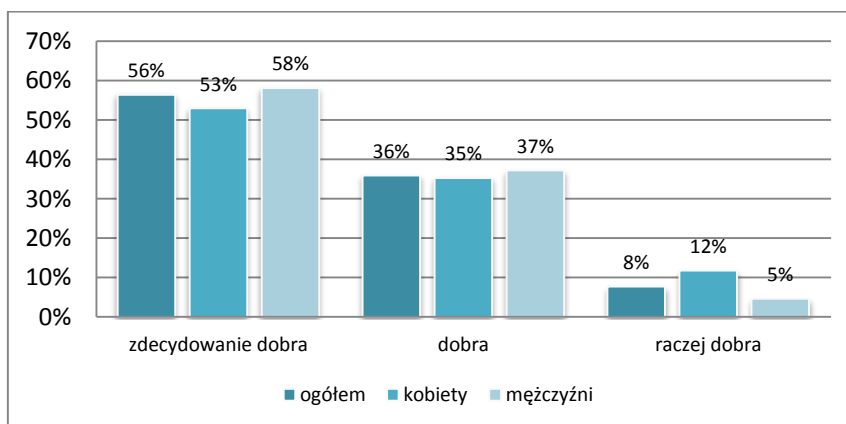
Ostatnim elementem *końcowej ankiety ewaluacyjnej dla uczestników konferencji* była ocena organizacyjnego i merytorycznego przebiegu spotkania podsumowującego. Wszyscy ankietowani mieli wyłącznie dobre zdanie w wyżej wymienionych zakresach – Wykresy nr 22-23 prezentują szczegółowe odsetki udzielonych odpowiedzi.

Wykres nr 22 Ocena organizacyjnej strony konferencji podsumowującej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

Wykres nr 23 Ocena merytorycznej strony konferencji podsumowującej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników końcowego badania ewaluacyjnego

Siedmioro uczestników miało dodatkowe, wyłącznie pozytywne uwagi na temat konferencji – jeszcze raz podkreślili dobrą organizację oraz interesujący przebieg. Analogicznie, jak w przypadku trwania działań i czynności projektowych, również pojawiły się głosy sugerujące dłuższy czas trwania tego typu spotkań.

Przeprowadzone badania i analizy pozwalają stwierdzić, iż konferencja podsumowująca projekt *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* była właściwie przeprowadzona i pozwoliła na upowszechnienie informacji o przedsięwzięciu oraz wypracowanych w jego ramach rezultatach. Odpowiedzi udzielone na pytania *końcowej ankiety ewaluacyjnej* wskazują, iż zdaniem respondentów projekt zakończył się pomyślnie, przynosząc oczekiwane efekty, w tym przede wszystkim nowe programy doskonalenia zawodowego, które przełożą się na wzrost wiedzy i umiejętności nauczycieli.

V. Podsumowanie kompleksowego procesu ewaluacji projektu

W szóstym kwartale wdrażania projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* Lider projektu (*Instytut Technologiczno-Przyrodniczy*) oraz jego Partnerzy (*Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie* oraz *Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. – Sp. k.*) zakończyli merytoryczne działania związane z wypracowaniem modelowego Programu doskonalenia praktycznego, który powinien przyczynić się do poprawy jakości dostępnej oferty edukacyjnej. W celu właściwego rozpropagowania informacji o przedsięwzięciu oraz wypracowanych w jego ramach rezultatach, zorganizowano podsumowującą konferencję.

Po zakończeniu trzech pierwszych kwartałów wdrażania projektu (zob. „Raport okresowy nr 3 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*”) przeprowadzono trzy zogniskowane wywiady grupowe (*FGI – Focus Group Interview*), których wyniki przyczyniły się do określenia zakresu modułów praktyk, mających poszerzyć wiedzę nauczycieli kształcenia zawodowego w obszarach tematycznych dotyczących: odnawialnych źródeł energii, technologii wspierających gospodarkę korzystającą z zasobów oraz roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki. Należy zauważyć, iż w zorganizowanych dyskusjach wzięło udział nieco więcej osób niż zakładana we wniosku grupa (32 osoby w stosunku do 30 przewidzianych). Następnie, na podstawie wyników dyskusji, przygotowano trójmodułowy program doskonalenia praktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego. W konsekwencji, osiągnięto pierwszych z założonych celów szczegółowych projektu, to znaczy:

- ❖ wypracowano różnorodnie tematycznie Programy doskonalenia praktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach przy ścisłej współpracy z przedsiębiorcami.

W tym samym czasie przeprowadzono rekrutację wśród nauczycieli (wymagających wsparcia w postaci dwutygodniowych praktyk) i przedsiębiorców (zainteresowanych dzieleniem się swoją wiedzą, nowoczesnymi technologiami i rozwiązaniami oraz przyjęciem osób na praktyki). Na przełomie trzeciego i czwartego kwartału wdrażania projektu dwustu siedemdziesięciu nauczycieli kształcenia zawodowego (i instruktorów praktycznej nauki zawodu) rozpoczęło dwutygodniowe praktyki, które ostatecznie ukończyło pomyślnie dwustu sześćdziesięciu dwóch uczestników. Należy podkreślić, iż we wniosku o dofinansowanie przedsięwzięcia, zakładano nieco mniejszą minimalną liczbę uczestników, którzy pomyślnie ukończą udział w praktykach (dwustu pięćdziesięciu dwóch). Natomiast nie udało się osiągnąć zakładanych wskaźników odnośnie płci – w harmonogramie zakładano ukończenie praktyk przez sto sześćdziesiąt cztery kobiety (ostatecznie było ich sto czterdzieści trzy) oraz osiemdziesięciu ośmiu mężczyzn (ostatecznie było ich stu dziewiętnastu). W konsekwencji praktyk nauczyciele kształcenia zawodowego (i instruktorzy praktycznej nauki zawodu) podnieśli poziom wiedzy i kompetencji z zakresu odnawialnych źródeł energii, technologii wspierających gospodarkę korzystającą z zasobów oraz roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki. Tym samym, osiągnięto drugi z założonych celów szczegółowych projektu, to znaczy:

- ❖ podniesiono o minimum 70% poziom wiedzy i kompetencji z zakresu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych stosowanych w zielonej gospodarce u nauczycieli kształcenia zawodowego (i instruktorów praktycznej nauki zawodu) z terenu całej Polski, prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką, poprzez ich udział w praktykach w przedsiębiorstwach.

Po zakończeniu dwutygodniowych praktyk przeprowadzono sesje walidacyjne, których wyniki zostały wykorzystane w momencie opracowywania ostatecznej wersji Programów doskonalenia praktycznego w ramach poszczególnych Modułów. Prace związane z przygotowaniem końcowej wersji Programów doskonalenia praktycznego oraz powstaniem dodatkowych rekomendacji i wniosków na rzecz umożliwienia upowszechnienia wypracowanych rozwiązań zakończono w ostatnim, szóstym kwartale realizacji projektu. Następnie zorganizowano konferencję podsumowującą wdrażanie przedsięwzięcia, a dodatkowo do podmiotów stanowiących pośrednią grupę odbiorców wypracowanych rezultatów (związanych z zagadnieniami zielonej gospodarki i szkolnictwa zawodowego) wysłano opracowania prezentujące wszystkie rezultaty przedsięwzięcia. W konsekwencji, osiągnięto trzeci z założonych celów szczegółowych projektu, to znaczy:

- ❖ wypracowano wnioski dotyczące rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego minimum 252 nauczycieli kształcenia zawodowego z tereny całej Polski, prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką, oraz rozpropagowano je wśród 436 podmiotów.

W związku z opracowaniem – we współpracy z przedsiębiorstwami – trójmodułowych programów doskonalenia praktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego, zaangażowaniem więcej niż założonej liczby przedsiębiorstw w realizację projektu, uczestnictwem nauczycieli kształcenia zawodowego (oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu) w dwutygodniowych stażach, w efekcie których zaktualizowali swoją wiedzę i kompetencje oraz upowszechnieniem wypracowanych rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego, został osiągnięty główny cel projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* – podniesiono poziom wiedzy i kompetencji minimum 252 nauczycieli kształcenia zawodowego z terenu całej Polski, prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką.

Przeprowadzone w ramach kompleksowego procesu ewaluacji badania i analizy pozwalają na postawienie następujących końcowych wniosków:

- 1) cele projektu oraz realizowane w nim działania odpowiadały na problemy i potrzeby opisane w diagnozie, a tym samym przedsięwzięcie było trafne;
- 2) wszystkie działania i czynności zrealizowane w ramach projektu przyczyniły się do osiągnięcia zaplanowanych wartości wskaźników oraz celów szczegółowych, a tym samym przedsięwzięcie było skuteczne;
- 3) realizacja projektu korzystnie wpłynęła na sytuację podmiotów i osób, których przedsięwzięcie bezpośrednio dotyczyło, a tym samym projekt był użyteczny;
- 4) efekty projektu będą nadal widoczne po zakończeniu jego wdrażania, a tym samym rezultaty przedsięwzięcia były i są trwałe.

VI. Zakończenie

Opracowanie „Raport okresowy nr 6 dotyczący ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką*” jest ostatnim dokumentem, po pierwsze, prezentującym działania i czynności realizowane w szóstym (niepełnym) kwartale wdrażania przedsięwzięcia, a jednocześnie – po drugie – podsumowującym ocenę i przedstawiającym końcowe wyniki oraz wnioski z ewaluacji.

Wdrażanie projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* przebiegało bez poważnych problemów. Poszczególne prace zrealizowane w ramach przedsięwzięcia przełożyły się na wypracowanie założonych wskaźników (w przypadku niektórych przekroczone przewidywane wartości), a w konsekwencji na osiągnięcie postawionych celów. Pozwala to na stwierdzenie, iż podniesiono poziom wiedzy i kompetencji nauczycieli (kształcenia zawodowego) nauczających w zawodach związanych z zieloną gospodarką. Jednocześnie, opracowanie programów doskonalenia praktycznego, które mogą znaleźć powszechne zastosowanie w systemie kształcenia, przekłada się na pozytywne oddziaływanie efektów.

W konsekwencji, ostateczny wyniki ewaluacji projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką* jest pozytywny.

VII. Spis wykresów

Wykres nr 1 Struktura respondentów według płci	9
Wykres nr 2 Struktura respondentów według statusu zawodowego.....	9
Wykres nr 3 Ocena poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli.....	10
Wykres nr 4 Ocena dotychczasowych zasad doskonalenia praktycznego nauczycieli	10
Wykres nr 5 Ocena poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych	11
Wykres nr 6 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii	12
Wykres nr 7 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę	12
Wykres nr 8 Ocena wypracowania Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji	13
Wykres nr 9 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii	13
Wykres nr 10 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę	14
Wykres nr 11 Ocena szans na podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji	14
Wykres nr 12 Ocena szans na wypracowanie wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli	15
Wykres nr 13 Struktura respondentów według płci	19
Wykres nr 14 Status zawodowy	20

Wykres nr 15 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii	20
Wykres nr 16 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę	21
Wykres nr 17 Ocena Programu doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji.....	21
Wykres nr 18 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii	22
Wykres nr 19 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę	22
Wykres nr 20 Ocena podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji	23
Wykres nr 21 Ocena wypracowania wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli	23
Wykres nr 22 Ocena organizacyjnej strony konferencji podsumowującej	24
Wykres nr 23 Ocena merytorycznej strony konferencji podsumowującej.....	24

VIII. Załącznik

Końcowa ankieta ewaluacyjna dla uczestników konferencji

Szanowni Państwo,

Uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania ankiety ewaluacyjnej. Ankieta jest anonimowa, a otrzymane informacje posłużą do oceny projektu *Zielone światło dla szkolnictwa zawodowego. Program doskonalenia praktycznego dla nauczycieli kształcenia zawodowego kształcących w zawodach związanych z zieloną gospodarką.*

1. Jak ocenia Pani/Pan wypracowany w ramach projektu:

a. Program doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu odnawialnych źródeł energii?

☐ zdecydowanie dobrze	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej źle
☐ dobrze		☐ źle
☐ raczej dobrze		☐ zdecydowanie źle

b. Program doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu technologii wspierających gospodarkę korzystających z zasobów?

☐ zdecydowanie dobrze	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej źle
☐ dobrze		☐ źle
☐ raczej dobrze		☐ zdecydowanie źle

c. Program doskonalenia praktycznego nauczycieli z zakresu roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki?

☐ zdecydowanie dobrze	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej źle
☐ dobrze		☐ źle
☐ raczej dobrze		☐ zdecydowanie źle

2. Czy Pani/Pana zdaniem przeprowadzone w projekcie działania i czynności przyczyniły się do:

a. podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli kształcenia zawodowego z zakresu odnawialnych źródeł energii?

☐ zdecydowanie tak	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej nie
☐ tak		☐ nie
☐ raczej tak		☐ zdecydowanie nie

b. podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli kształcenia zawodowego z zakresu technologii wspierających gospodarkę korzystającą z zasobów?

☐ zdecydowanie tak	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej nie
☐ tak		☐ nie
☐ raczej tak		☐ zdecydowanie nie

c. podniesienia poziomu wiedzy i kompetencji nauczycieli kształcenia zawodowego z zakresu roli badań i innowacji w budowaniu zielonej gospodarki?

☐ zdecydowanie tak	☐ trudno powiedzieć	☐ raczej nie
☐ tak		☐ nie
☐ raczej tak		☐ zdecydowanie nie

- d. wypracowania wniosków dotyczących rozwiązań w zakresie doskonalenia praktycznego nauczycieli kształcenia prowadzących kształcenie w zawodach związanych z zieloną gospodarką?**
- zdecydowanie tak   trudno powiedzieć   raczej nie
 tak   nie
 raczej tak   zdecydowanie nie
- 3. Proszę o scharakteryzowanie Pani/Pana ewentualnych uwag odnośnie przebiegu projektu oraz osiągniętych/wypracowanych efektów.**
- .....
.....
- nie mam uwag
- 4. Jak Pani/Pan ocenia organizacyjną stronę konferencji podsumowującej, w której wzięła/wziął Pani/Pan udział?**
- zdecydowanie dobrze   trudno powiedzieć   raczej źle
 dobrze   źle
 raczej dobrze   zdecydowanie źle
- 5. Jak Pani/Pan ocenia merytoryczną stronę konferencji podsumowującej, w której wzięła/wziął Pani/Pan udział?**
- zdecydowanie dobrze   trudno powiedzieć   raczej źle
 dobrze   źle
 raczej dobrze   zdecydowanie źle
- 6. Proszę o scharakteryzowanie Pani/Pana ewentualnych uwag odnośnie organizacji i przebiegu konferencji podsumowującej.**
- .....
.....
- nie mam uwag
- 7. Płeć:**   **8. Udział w projekcie:**
- kobieta   brałam/brałem udział w projekcie
 mężczyzna   nie brałam/nie brałem udziału w projekcie
- 9. Status:**
- nauczyciel przedmiotów zawodowych
 instruktor praktycznej nauki zawodu
 przedstawiciel kadry zarządzającej/kierowniczej szkoły zawodowej
 przedsiębiorca
 przedstawiciel podmiotu działającego w obszarze edukacji zawodowej i doskonalenia nauczycieli
 inny (proszę podać jaki?) .....

Dziękuję za wypełnienie ankiety